

پس از دگرگونیها و تغییراتی که در کشور اتحاد جماهیر شوروی سابق پیش آمد و منجر به تشکیل جمهوریهای تازه استقلال یافته شد ایران توانست با سرزمینهایی که با آنها دارای وجوه اشتراک است ارتباط مستقیم برقرار کند و زمینههای فرهنگی مشترک را گسترش دهد. با توجه به پیشینه سیاسی و اجتماعی کشورهای تازه استقلال یافته، این کشورها از لحاظ ارتباطات بسیار ضعیف هستند و رابطه چندانی با ایران و سایر کشورهای منطقه ندارند. کارشناسان کشورمان، با استفاده از تجربیات گذشته یونسکو که در دهه‌های ۵۰ و ۶۰ مراکز مطالعاتی و تحقیقاتی را در اروپا، آسیا، افریقا و امریکای لاتین تأسیس کرده‌اند پیشنهاد تأسیس مرکز ارتباطات آسیای مرکزی را به یونسکو ارائه دادند. یونسکو نیز در پاسخ به پیشنهاد مذکور یک هیأت سه نفره را به منظور «امکان‌سنجی، تأسیس این مرکز در منطقه به ایران اعزام کرد. آنچه در پی‌می‌آید گزارش مختصری از سفر این هیأت به ایران است.

تحقیق درباره ارتباطات، آموزش روزنامه‌نگاری و سایر رشته‌های ارتباطی در منطقه و همچنین انجام تحقیقات جهت پیشرفت ارتباطات در کشورهای منطقه و افزایش همکاریها و همبستگی‌ها در منطقه تأسیس می‌شود که از حمایت یونسکو بهره‌مند خواهد شد.

در وضعیت کنونی که دیدگاههای منفی در مورد جمهوری اسلامی تبلیغ می‌شوند همکاری با یک مؤسسه جهانی و حضور در عرصه‌های تحقیقاتی و جهانی به روشن شدن واقعیتها و زدودن تبلیغات منفی کمک خواهد کرد.

پیشنهاد تأسیس دفتر ارتباطات آسیای مرکزی در کمیته ارتباطات کمیته ملی یونسکو مطرح شده و در شورای عالی کمیسیون مورد تأیید قرار گرفته است. این پیشنهاد در پاییز سال گذشته توسط وزارت فرهنگ و آموزش عالی به کنفرانس عمومی یونسکو ارسال شده و کلیات آن به تصویب رسیده است.

در پی پیشنهاد جمهوری اسلامی ایران برای تأسیس دفتر ارتباطات آسیای مرکزی توسط یونسکو، یک هیأت سه نفره مأمور بازدید و بررسی امکانات موجود در منطقه شدند.

مأموریت این گروه بازدید از کشورهای جمهوری اسلامی ایران، ترکمنستان، قزاقستان، تاجیکستان، قرقیزستان و ترکیه است. هیأت مذکور در پایان سفر به کشورهای موردنظر، گزارش سفر خود را به شورای اجرایی یونسکو ارائه خواهند کرد.

مارتین هادلو مشاور منطقه‌ای یونسکو در زمینه ارتباطات که مسؤول فعالیتهای یونسکو در ۲۷ کشور آسیایی است سرپرستی هیأت را به عهده دارد، خانم حمیده کریمی رئیس مؤسسه ارتباطات جمعی کوالامپور مالزی و آقای ژرژ ودل مدیرکل سابق مؤسسه اروپایی رسانه‌ها و استاد بازنشسته سیاستگذاری ارتباطات در دانشگاه منچستر انگلستان عهده‌دار تهیه گزارش سفر هستند. طبق این طرح، مرکزی برای مطالعه و

گزارشی از سفر هیأت اعزامی یونسکو به ایران

یونسکو و ارتباطات در آسیای مرکزی

● علی رضا شیبخی

مارتین هادلو طی دیداری که با گروهی از روزنامه‌نگاران کشورمان در محل تعاونی مطبوعات برگزار شد عنوان کرد:

«یونسکو یک سازمان جهانی و یکی از بخشهای تخصصی سازمان ملل متحد است. قبل از اینکه سازمان یا مؤسسه‌ای تحت‌نام

حضور داشت در مورد اهداف اجرایی مرکز مطالعات آسیای مرکزی گفت که این مرکز یک مرکز میان رشته‌ای، چند زمینه‌ای و میان حرفه‌ای خواهد بود که هدف آن مطالعه و تحقیق در زمینه‌های مختلف ارتباطات است. فعالیتهای این مرکز در طرح پیش‌بینی شده

کامپیوتری کردن این مراکز و ایجاد زمینه‌های بهره‌برداری مشترک در تمام کشورها؛

۴. برگزاری سمینارها، کنفرانسها، دوره‌های کوتاه‌مدت حرفه‌ای - آموزشی در زمینه‌های مختلف ارتباطات؛

۵. گسترش همکاریها در زمینه‌های گوناگون ارتباطات؛ بحث و بررسی راجع به تأسیس و گسترش اتحادیه‌های مطبوعاتی برای روزنامه‌نگاران و مدیران مطبوعات و سایر وسایل ارتباط جمعی، ایجاد سازمان خبرگزاریهای منطقه آسیای مرکزی، ایجاد یک سازمان ارتباطات دور و مخابرات، ایجاد یک اتحادیه رادیو و تلویزیونی برای منطقه؛ همکاریهای سینمایی و کاربرد ارتباطات دور و استفاده از ماهواره‌های پخش مستقیم تلویزیونی.

این هیأت در طی دیدار یک هفته‌ای خود از ایران از سازمانها و مراکز مختلف دیدار کردند. برخی از مراکزی که هیأت یونسکو از آنها بازدید داشتند به شرح زیر است:

وزارت فرهنگ و آموزش عالی، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه علامه طباطبایی؛ دانشگاه شیراز؛ مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها؛ تعاونی مطبوعات؛ صداوسیما جمهوری اسلامی ایران؛ روزنامه همشهری؛ روزنامه اطلاعات و شرکت ایرانچاپ؛ شرکت مخابرات جمهوری اسلامی ایران و مرکز تحقیقات ارتباطات راه‌دور؛ وزارت پست و تلگراف و تلفن؛ چاپخانه افست؛ انتشارات سروش؛ مرکز تحقیقات، مطالعات و سنجش برنامه‌های سازمان صدا و سیما؛ دانشکده صدا و سیما و دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه.

این هیأت در دوازدهم مهرماه تهران را به مقصد ترکمنستان ترک کرد، تا پس از بررسی وضعیت سایر کشورهای آسیای مرکزی، و امکان سنجی و دریافت نظرات آنان گزارش خود را تهیه کند. گفته می‌شود که گزارش این هیأت پس از بررسی در کنفرانس متخصصان ارتباطات در منطقه و شورای اجرایی یونسکو در پاییز سال آینده اعلام خواهد شد. ■

به ۵ بخش عمده تقسیم می‌شود:

۱. آموزش در رشته‌های روزنامه‌نگاری، روابط عمومی، تبلیغات بازرگانی، مخابرات، تولید رادیو تلویزیون و سینما و سایر موضوعات مرتبط با وسایل ارتباط جمعی؛

۲. پژوهش در زمینه‌های گوناگون فعالیت وسایل ارتباط جمعی؛ ساختار مطبوعات و سایر وسایل ارتباط جمعی؛ محتوای پیامهای ارتباطی؛ مخاطبان پیامهای ارتباطی؛ آثار اجتماعی پیامهای ارتباطی؛ بررسیهای اقتصادی، حقوقی و فرهنگی درباره وسایل ارتباط جمعی، بحث و بررسی راجع به آزادی مطبوعات و سایر وسایل ارتباط جمعی؛ مطبوعات و سایر وسایل ارتباط جمعی کثرت‌گرا و جریان آزاد اطلاعات. همچنین انتشار کتاب و نشریه‌های تخصصی و کمک به نشریه‌های تخصصی جزو برنامه‌های این بخش هستند؛

۳. گسترش بانکهای اطلاعاتی و اطلاع‌رسانی به معنای اخص آن؛ فعالیت کتابخانه‌ها، مراکز اسناد، بانکهای اطلاعاتی؛

یونسکو فعالیت کند، یونسکو باید از اعتبار آن سازمان اطمینان یابد. او در مورد بازدید از کشورهای منطقه گفت: «عوامل بسیار اساسی در بررسی این پیشنهاد وجود دارد. مثلاً امکانات و تجهیزات موجود در کشورها و قابل دسترس بودن این مرکز برای تمام افراد علاقه‌مند؛ یعنی افراد مختلف از کشورهای مختلف بتوانند به راحتی به آن مرکز مراجعه و یا با آن در تماس باشند.» او افزود: «یک جو جریان آزاد اطلاعات و ارتباطات و حضور مطبوعات آزاد، لازمه استقرار چنین مرکزی است.» هادلو ضمن اشاره به ماده ۱۹ یونسکو در مورد حقوق جهانی بشر و تأکید بر جریان آزاد اطلاعات گفت که «یک مؤسسه جهانی باید شامل پرسنل جهانی نیز باشد. یعنی افرادی که در این مرکز فعالیت می‌کنند از کشورهای مختلف خواهند بود و طبق سیاست یونسکو برای سازمانهای جهانی، رئیس چنین مرکزی می‌باید از کشوری غیر از کشور میزبان باشد.»

دکتر کاظم معتمدنژاد که در این جلسه